

Forslag til budgetinitiativ i budget 2024-2027

INITIATIV 4.7: Indsats mod PFAS og forureningsbekæmpelse – mere fokus på forskning, kortlægning og oprensning

Fremsat af: Miljø- og klimaudvalget

Dansk Folkeparti, Det Konservative Folkeparti, Venstre og Socialistisk Folkeparti

Formål og indhold:

PFAS-forureninger er så omfattende, og vi har så få redskaber til at løse denne store udfordring, at vi er nødt til at intensivere samarbejdet med forskning om at udvikle nye metoder og skaffe mere viden om hvordan oprensning af PFAS kan gøres.

Det foreslås, at administrationen tager kontakt til relevant forskning og etablerer rammerne for et mere målrettet forskningssamarbejde. Der afsættes 500.000 kr. til projektet.

Herudover ønskes kortlægningen af PFAS-forurening intensiveret. Dette kan fx gøres ved, at studerende fra faglig relevante uddannelsesinstitutioner hjælper med at tage prøver i forbindelse med vores kortlægning af forurenede områder på særligt daginstitutioner. Vi ønsker 1,5 mio. afsat hertil.

Den konkrete forureningsbekæmpelse er afhængig af de midler, der afsættes hertil. Der ønskes et forslag til opprioritering så flest mulige midler anvendes til sikring af drikkevand/ grundvandsreserverne.

Administrationen bedes udarbejde et forslag til opprioritering så indsatsen for forureningsoprensning og grundvandssikring øges.

Administrationens vurdering:

Regionen bruger årligt ca. 160 mio. kr. på at kortlægge, undersøge og oprense forurenede jord. Indsatsen udføres i henhold til Jordplan 2, hvor det primære fokus er beskyttelse af grundvandet. Frem mod 2030 er målet at beskytte 85% af grundvandet mod forurening med klorerede opløsningsmidler og lignende grundvandstruende stoffer (fx pesticider og PFAS).

Omfanget af opgaven med håndtering af PFAS-forurening er endnu ikke kendt, men opgaven med beskyttelse af grundvandet er vokset både pga. øget antal brancher, der har brugt PFAS, men primært fordi grænseværdierne i juni 2021 blev sænket betydeligt.

Regionerne og andre parter er i gang med at udrede problemets omfang, men det fremstår tydeligt, at der bliver behov for at udvikle og teste rensemetoder for både jord og grundvand.

Administrationen er i gang med udvikling og afprøvning af metoder til rensning af oppumpet vand fra afværgeboringer. Her samarbejdes med de førende virksomheder på området.

Der udestår viden om oprensning af jord samt grundvandsfaner (hvor vandet ikke pumpes op). Men mange forskningsinstitutioner og firmaer i ind- og udland arbejder på at udvikle egnede metoder.

Det foreslås at igangsætte et udviklingsprojekt i tre trin:

Trin 1: En kortlægning af de udviklings- og forskningsprojekter, der arbejder med jord- og grundvandsoprensning af PFAS-forurening.

Trin 2: En sammenligning af de forskellige metoders fordele og ulemper, herunder anvendelsesområde, omkostninger, sikkerhed for effekt og bæredygtighed.

Trin 3: Test af en eller flere af de mest lovende metoder på en repræsentativ PFAS-lokalitet, alternativt i testopstillingen på Innovationsgaragen.

Administrationen foreslår at gennemføre projektet i 2024 sammen med både forskere og private firmaer, så det sikres at den nyeste viden såvel som praktiske aspekter inddrages. Regionen har medarbejdere med stor erfaring i at drive sådanne projekter, og med stor viden om både oprensning og PFAS. Det anslås, at projektets trin 1 og 2 vil kunne løses med 0,8 mio. kr. (incl. ½ årsværk), og at trin 3 kan løses med 1. mio. kr. og finansieres af basisbevilling til miljøområdet. Dette projekt gennemføres således uafhængig af øvrige dele af budgetforslaget.

Udbyttet af projektet bliver, at regionen er klar til at igangsætte fuldskala PFAS-rensning på de lokaliteter, der viser sig at udgøre en risiko. I løbet af projektet kan der opstå udfordringer med selv den mest lovende teknik. Dette kan kræve yderligere udvikling, før teknikken er helt klar til fuldskala.

Sideløbende med udvikling af nye metoder opprioriteres oprensningsindsatsen. Inden der kan udføres oprensning, er det nødvendigt at identificere de grunde, hvor forureningen udgør en risiko for grundvandet og hvor en oprensning vil have en mærkbar effekt. Det er således en forudsætning for øget oprensning at identificere relevante grunde via kontinuerlig kortlægning, undersøgelse og robust risikovurdering. En samlet opprioriteret indsats på 6 mio. kr. pr. år (heraf 2 årsværk) forventes at kunne give en mærkbar effekt og reducere en ellers forventet øget kortlægnings-, undersøgelses- og oprensningshorisont. Indsatsen omfatter bl.a. køb af udbudte rådgiver- og entreprenørydelser i form af historiske redegørelser, forureningsundersøgelser, risikovurderinger og etablering af afværgeanlæg. Årsværkene placeres i administration, som kan udbyde og styre rådgiver- og entreprenørydelserne.

Opprioritering af grundvandsindsatsen vil skulle ske under hensyn til at den nødvendige opbygning af både viden og kapacitet hos regionen, miljørådgivere og entreprenører herunder eventuelt brug af studerende.

I 2023 har regionen prioriteret at få overblik over PFAS-kilder på børneinstitutioner og om nødvendigt udføre forureningsundersøgelser og afværge PFAS-forurening. Denne indsats er opprioriteret i 2023 og flytter derfor ressourcer fra den klassiske kortlægning og undersøgelse. Det foreslås at indhente kortlægningsindsatsen i 2024 ved i alt at tilføje 1,5 mio.kr. (incl. 1 årsværk) til denne opgave. Regionen bruger studentermedhjælpere til dele af

den administrative sagsbehandling. Regionen tager dialog med rådgiverne, som planlægger og gennemfører feltundersøgelserne, om at bruge studerende til relevante delopgaver.

Konsekvenser:

Skriv tallene med 1 decimal.

Økonomi (mio. kr.)	2024	2025	2026	2027
Etableringsudgifter				
Løn (til evt. nye årsværk)	2,1	1,2	1,2	1,2
Øvrig drift	6,2	4,8	4,8	4,8
Udgifter i alt	8,3	6,0	6,0	6,0

Det bør for forslag vedr. det regionale udviklingsområde anføres, om forslaget kan tilsagnsbudgetteres

Personale (antal)	2024	2025	2026	2027
Årsværk (hvis der skal ansættes nye)	3,5	2	2	2

Finansiering:

Sundhedskassen	
Den regionale udviklingskasse	X
Det sociale område	

Første tekstudkast til budgetaftalen:

Indsatsen med beskyttelse af grundvandet intensiveres for hurtigst muligt at beskytte så meget grundvand som muligt. Indsatsen har hidtil været koncentreret om opsporing og afværge af forurening med klorerede opløsningsmidler. Men i de senere år er forureninger med pesticider og PFAS dukket op. Opgaven er især vokset, da antallet af PFAS-brancher er vokset og grænseværdierne er sænket betydeligt. Der behov for at øge viden om håndtering af PFAS, herunder undersøgelse, risikovurdering og oprensningmetoder.

Initiativets understøttelse af FN's verdensmål:

Forslaget bidrager til verdensmål 6 (Rent vand og sanitet), da indsatsen skal være med til at oprense og forhindre forurening af regionens drikkevand.